СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 2. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 3-го січня 1940. No. 2. Jersey City, N. J., Wednesday, January 3, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГУЧНЕ СВЯТКУВАННЯ НОВОГО РОКУ

НЮ ЙОРК. — Нюйорські готелярі і власники ресторанів хвалили собі дуже цьогорічне святкування Нового Року. Вони говорили, що це найкраще святкування, яке вони памятають у багатьох роках. Люди забавлялись, веселились; зїли та й випили чимало. А при тім поводились гарно й наробили відносно небагато шкоди. Перед північчю коло мілїон і 250 тисяч людей зібрались лише в околиці Таймс Скверу. Коли підійшла 12 година, вони при помочі трубок і ріжних калатал зчинили такий шум і галас, що годі було почути своє власне слово. Цілі вулиці обернулись у ріку людей, у яких кожний поводився не так як хотів, а так, як веліла струя.

Гарно святкували Новий Рік і по інших містах та містечках Америки. Ціла нація наповнена надіями, що черговий рік принесе цілковитий поворот до добробуту. Цей загальний оптимізм піддержують також чолові бизнесмени й економісти, передбачаючи на черговий рік справжню поправу. Одиноке, що затемнило трохи святкування цього Нового Року було те, що підчас нього втратило життя внаслідок ріжних нещасть 346 людей, себто згинуло більше, ніж впродовж кількох днів на цілім німецько-французькім фронті.

СЕКРЕТАР ВАЛАС ПРО ВИГЛЯДИ ДЛЯ РІЛЬНИЦТВА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Валас заявив, що американське хліборобство мусить далі оставатись під контролею і спеціяльною опікою уряду, не звертаючи уваги на війну в Европі та звязані з нею вигляди економічної поправи в Америці. Він сказав, що війна в Европі замісць помагти американському фармерству, може йому ще зашкодити. Тому чуйність уряду в тому напрямку не сміє звільнятись.

ЩАДЖЕННЯ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Тому що цей рік є роком виборів нового президента, уряд по старому звичаю, старатиметься обмежати свої видатки й упроваджувати щадження. Проєкт буджету на наступний фіскальний рік, що його предложить за пару днів президент у конґресі, обтятий до можливо найменших меж. Проте „національна ліґа щадження" не задоволена з цього, а жадає, щоби президент виразно висказався в деяких справах, а саме, чи він змінив ціле своє економічне наставлення, яке опиралось на засаді „через витрату до добробуту".

ЩАДЖЕННЯ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія виголосив до ново уконституованої міської ради промову та просив радних, щоб вони легкодушно не ухвалювали ніяких міських видатків. Бо хоч міська каса знаходиться в дуже доброму стані, то проте вона мусить числитися з „ніклями", говорив посадник. Минулого року місто витратило поверх 60 мілїонів долярів на будову шкіл, шпиталів та украшень вулиць.

ПАСАЖИРСЬКИЙ РУХ НА ЛІТАКАХ.

НЮ ЙОРК. — Американські цивільні літаки перевезли минулого року поверх пять мілїонів пасажирів. За останній рік пасажирський рух на літаках зріс більше як на половину. Внаслідок зменшення повітряних катастроф загал набирає чимраз більшого довіря до їзди горою.

УРУҐВАЙ ІНТЕРНУВАВ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

МОНТЕВІДЕО. — Уруґвайський уряд інтернував німецький корабель „Такому", тому, що той не хотів забиратися з порту. „Такома" від часу „самогубства" корабля „Ґрафа Спе". оставався у місцевому порті і боявся виїздити на широке море, бо при виїзді чекали на нього англійські військові кораблі. Корабель „Такома" був під підозрінням, що помагав військовим німецьким кораблям; через те сам був „військовим". Дехто підозрівав, що корабель „Такома" зробить так, як зробив „Ґраф Спе", себто поповнить самогубство. Але в останній хвилині капітан корабля повідомив власті, що піддається інтернуванню.

ПРОВІРКА АМЕРИКАНСЬКИХ ПАШПОРТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту зарядив точну провірку всіх виданих дотепер американським громадянам заграничних пашпортів. Власники пашпортів мають являтись до місцевих американських консулятів і там мають залишити відтиски своїх пальців, а також свої фотоґрафії. Пашпорт буде тепер важний лищше на пів року. По тім часі треба буде його знов продовжати та провірювати. Не вільно також буде їздити до всіх країв, лиш до деяких, визначених конулятом.

ОДОБРИЛИ ПРОДАЖ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Американська морська комісія одобрила продаж вісьмох кораблів, що належать до „Юнайтед Стейтс Лайнс", одній норвезькій корабельній компанії.

35 ЦЕНТІВ ЗА ЗЛОМАНІ РЕБРА

Як М. Е. Нюбері, 45-літній мешканець Канзас Сити, зійшов оноді з хідника на вулицю, проїжджаючий мимо великий автомобіль ударив його так сильно, що він упав на землю. Візник здержав авто й підійшов до нього. „Чи ви ранені?" — спитався Нюберія. Цей відповів: „Мене щось болить у грудях". Візник подав йому 35 центів, кажучи: „Ось вам. Може це вам поможе". Нюбері взяв. Потім пішов до лікаря й цей відкрив у нього зломання двох ребер.

ЖІНКА АРЕШТОВАНА ЗА ПОСТРІЛЕННЯ ЧОЛОВІКА

Поліція міста Норвоку, в стейті Конетикот, арештувала 41-літню розвідку, Софію Бер, котрій поліція закидує звязок з убивством 47-літнього Рубена Робинса, котрого поліція знайшла коло 3. години в ночі на вулиці з кулею в карку й котрий помер по дорозі до шпиталю. Софію Бер арештовано недалеко від місця, в котрому знайдено Робинса; поліцаї арештували її, побачивши, що з її голови тече кров. Показалося, що вона дістала постріл кулею в голову.

На поліційнім допиті Софія Бер розказувала, що вона приятелювала здавна з Робинсом, але недавно вони посварилися. На Новий Рік вони перепросилися й відсвяткували перепросини. Після забави по дорозі додому вона пробувала застрілитися; Робинс старався перешкодити цьому й підчас боротьби за револьвер він дістав припадково смертельний постріл.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА

Два поспішні потяги залізниці Ілінойс Сентрел зударилися коло Аркола, 30 миль від Шікаґа, раненько на Новий рік. У катастрофі згинув 63-літній архітект Томас Толмидж, а 40 пасарижів і робітників залізниці були важко ранені.

В 1940 РОЦІ БУДЕ КІНЕЦЬ ВІЙНИ

ПАРИЖ. — Так думають французи. І очевидно думають про перемогу аліянтів. Але певні, що поки це станеться, то ще прийде до страшної боротьби на фронті. Франція є того переконання, що коли йде про політичну і моральну перемогу, то вона війну виграла вже тепер. Так каже президент Франції А. Лебрун.

ЗНОВУ ЖЕРТВИ СВЯТКУВАННЯ

Принаймні 216 осіб знайшли наглу смерть підчас двох днів свят Нового Року, за обчисленнями „Асошіейтед Прес".

Найбільше жертв потягнули комунікаційні випадки. Були теж випадки смерти від пожару, пострілу, пробиття ножем, упадку й ґазу.

ЗАБИВ ПРИЯТЕЛЯ

Поліція міста Вествилу, Ню Джерзі, арештувала 20-літнього Чарлза Коґила за те, що він вистрілив з револьвера до 21-літнього Волтера Сомеркемпа й поклав його трупом.

Арештований так описує сцену пострілу: „Волтер і я забавлялися в моїй кімнаті. Я витягнув револьвер зпід матерацу й, прицілившися до долівки, потягнув за курок. Револьвер не вистрілив і я був певний, що в ньому нема набоїв. Я прицілився жартом до Волтера. Але як я потягнув за курок удруге, дався чути вистріл. Волтер крикнув: „Я поцілений" і впав. „Пане Коґил", говорив до прокуратора, „це виглядає на божевілля, але це щира правда".

Батько вбитого вірить його приятелеві й заявляє охоту свідчити в його користь.

ДЕ ТОВЩ ЛАСОЩАМИ

У нас усякі вибагливі печива та солодощі — то ласощі. Самого товщу не їмо. Нам навіть гидко їсти самий товщ. Та не так на далекій півночі — між ескімосами. На далекій півночі страшенно зимно, тож мусить людина вживати багато товщу, щоб нагрітися. От тому між ескімосами товщ — то присмак. Ескімоси їдять грудочки товщу, наче цукорки.

ЯК ЗА ПЕРЕМОГИ, ТО ЗА ЯКІ?

МОСКВА. — Ґенералові Шапошнікову надано найвище совєтське відзначення, яким є ордер Леніна. Відзначено ще й десятки інших військових. Та ніхто не знає, за які це заслуги відзначено тих людей, бо хіба не за успіхи на фінському фронті.

ВИПАВ З ВІКНА

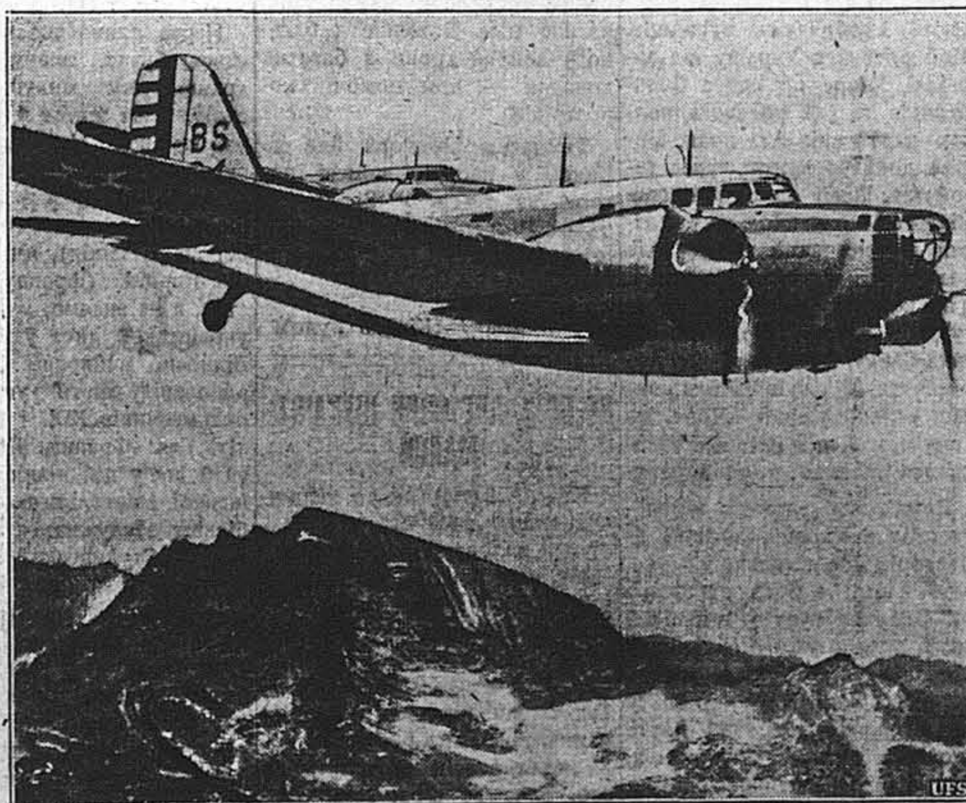
Прощаючися зо своїми гістьми по новорічній забаві, Чарлз Шадеволд, 38-літній візник сталевого підприємства Атлас у Байоні, Ню Джерзі, випав крізь вікно свого мешкання на 5. поверсі й убився на місці.

ПЕРША ПОСАДНИЦЯ МІСТА В СТЕЙТІ

З Новим Роком обняла в Вестфілді, в стейті Масачусетс, становище посадника міста пані Алеса Берк, перша посадниця міста в стейті. 1,200 осіб приглядалися до заприсяження посадниці. Вона виголосила промову про провідні ідеї свого урядування.

ЛЮДИ З ВИРІЗАНИМ МІЗКОМ

Трапляються з людьми і такі випадки, що треба їм вирізувати частину мізку. Такі операції дуже тяжкі. Не завжди вони вдаються лікарям. Але коли така операція вдасться, то людина може жити й думати і без частини мізку. Записано про один такий випадок в Америці, що жінка, якій вирізано частину мізку, навіть здоровше й розумніше думала, як попередньо. А чому? Тому, що, очевидно, вирізана частина мала якусь хибу в собі й перешкоджала й здоровим частям мізку ясно думати.

ПЕРЕЛЕТ ВИСОКИХ ҐІР.

Підчас вправ військових летунів американської армії приходиться кожному летунові перелітати понад високі гори. На світлині американський бомбовик летить понад гору Ґвітні, що має 14,495 стіп висоти понад рівень моря і є найвищим верхом у Злучених Державах. По перелеті гори літаки летять понад пустинею в Долині Смерти. Над високими горами температура виносить 40 ступнів понижче зера Фаренгайта, а над пустинею доходить звичайно до 100 ступнів понад зеро.

РУМУНІЯ БЕРЕТЬСЯ БОРОНИТИ БАСАРАБІЮ І БУКОВИНУ

БУКАРЕШТ. — Совєтські цілковиті невдачі в Фінляндії додали Румунії великої відваги. Як відомо, вона забрала свої війська з Басарабії, кажучи, що ця територія не дає себе обороняти. Сталося це тоді, коли рознеслися серіозні чутки про те, що Совєти готуються наступати на Румунію, колиб вона не захотіла віддати Басарабії. Та тепер румунське командування знову обсадило Басарабію військом. А румунський премієр Татареску заявив, що Румунія буде боронити до останку Басарабію і Буковину. Ця заява, як кажуть, замітна тим, що отсе перший раз Румунія заговорила офіційно про Буковину, бо досі, коли була мова про совєтські погрози, говорено офіційно тільки про Басарабію.

ЗНИЩЕНО ЦІЛУ СОВЄТСЬКУ ДИВІЗІЮ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Мороз став найбільшим приятелем фінської армії. Це він помагає розбивати совєтські воєнні частини, які перевищають числом фінську армію. Кореспонденти доносять з фронту, як фіни вдержували яких 3 тижні звязок з совєтською дивізією, що мала 18,000 війська, не запускаючись у властиву боротьбу, поки не настали такі морози, що цілковито ослабили совєтських жовнірів. Тоді, як описують кореспонденти, фіни розторощили цілу дивізію, навіть не беручи полонених, забравши величезні запаси поживи й амуніції. В розгромленій частині були самі молоді хлопці, а між ними ті, що були вислані з Москви як „совєтські вибранці". Побоєвище мало відстрашаючий вигляд, бо жовніри були посічені машиновими крісами. Деякі тіла мали по кількадесять куль. Жовніри держали в заморожених руках кріси. Видно, що за життя не могли навіть стріляти, бо руки позамерзали.

БОМБАРДУВАЛИ СТАРИННЕ МІСТО.

ГЕЛЬСІНКІ. — Совєти мають деякі успіхи при бомбардуванні міст. Є донесення, що внаслідок таких бомбардовань згинуло кількадесять цивільних людей, між ними шкільні діти, бо бомбардавоно в Їваскилі шкільний будинок. Найбільше потерпіло місто Або, що є найліпшою фінською пристанню на заході. Через неї проходять допомоги, надсилані скандинавськими краями. Бомби запалили старинний замок, що існує ще з часів 13. віку.

ОСУДЖУЮТЬ НАПАД НА ФІНЛЯНДІЮ.

ПАРИЖ. — Десять московських письменників, що живуть поза Совєтами, підписали протест, яким осуджують збройний напад Совєтів на Фінляндію. Між тими, що підписали цей протест, є відомий письменник Іван Бунін і такий славний композитор та артист як Рахманінов.

ПОСПІШАЛИСЯ З ПРОТИРЕЛІҐІЙНОЮ КАМПАНІЄЮ.

МОСКВА. — Новий рік знаменний тим, що цього року скоріше ніж минулими розпочато протирелігійну кампанію, ведену кожного року з нагоди Різдва. Орґан червоної фльоти пише, що „леґенда про Христове Різдво" не має ніякої „наукової основи" та що від „народження Христа" нема ніякого миру, а тільки „війни, вбивства й епідемії". Червона ґазета подає далі, що „священики баламутять робітників", бо дораджують їм „ожидати терпеливо другого приходу Христа як спасителя", замісць казати їм „активно боротися за краще життя".

„КИШЕНЕВІ" СУБМАРИНИ.

ПАРИЖ. — Такі мала почати будувати Німеччина. Мають вони мати тільки 150 тон поємности. Можуть вдержатись на морі яких 5 днів. При їхній помочи хочуть німці успішніше поборювати аліянтську бльокаду.

ФІНИ ПРОСЯТЬ ДАЛЬШОЇ ПОМОЧИ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Уже є добровольці з чужинців, що будуть боротися проти Совєтів. Таке заповів фінський президент Калліо, заявляючи, що Фінляндія далі потребує допомоги.

ВИСЛАЛИ 90 ЛІТАКІВ.

ЛОНДОН. — У допомогу Фінляндії Франція вислала 30 літаків, а Анґлія 60. Крім того вислано гармати проти повзів.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

МОСКВА. — Американські кореспонденти не можуть нічого донести з совєтського фронту боротьби, бо Совєти не допускають до своєї армії на фронті чужинецьких кореспондентів.

АНҐЛІЯ ЦЕНЗОРУЄ.

БЕРЛІН. — Якщо не висилається листів з Америки до Німеччини літаками, то вони приходять дуже пізно, бо їх задержує британська цензура від 8 до 10 тижнів. Таке кажуть американці, що живуть у Німеччині.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МУСИМО УСТУПИТИ!

Хочемо скінчити з безладдям, хоч знаємо, що не знайдемо такого ліку, що вилікував би нас чудодійним способом від усіх наших недомагань. І не думаємо про якусь сентиментальну „згоду в семействі", бо такої нема ніде в світі й ледви, чи коли буде. Але змагаємо до такої поправи відносин, щоб у народнім житті було місце для кожної чесної праці та щоб з ріжницями в політичних, соціяльних чи релігійних поглядах не була звязана така міжорганізаційна чи особиста боротьба, яка нищить організацію чи людину морально, вбиваючи її громадянських чеснот, патріотизму і т. п.

Хочемо всі стати спільно до оборони України. Навчені сумним досвідом, не хочемо допустити до того, щоби повторювалися скандали з українськими представництвами в Америці з часів минулої світової війни. І тому хочемо за всяку ціну мати тепер одно представництво.

Ця справа така ясна, що не знаємо, чи знайдеться яка особа, що малаб відвагу говорити інакше. А коли так є, то що може зайти таке, що моглоб перешкодити здійсненню цієї справи? Що може бути таким важним, що не уступилоб місця цій справі? Яка відповідальна організація, який гурт, чи яка особа може почувати себе в праві розбивати акцію такого обєднання, якого вимагають розум і душа всього нашого громадянства.

Упертість, що йде проти цього змагання, тут цілком не на місці. Того роду „завзяття" не є доказом патріотизму, ні політичної мудрости. Навпаки, воно анархістичне. Бо вже сам розум наказує уступити, і то — кожній організації, кожному часописові й кожному провідникові. Колиб так не сталося, то це означалоб, що ті, що є при проводі, не надаються на провідників, а ми, як загал, не доросли до ведення великих діл.

Нам здається, що те, що зговорились У. Н. Союз і Народня Поміч, є дійсно великим кроком уперед. Віримо, що цю подію привитає щиро ввесь наш загал, усі наші люди, без огляду на те, чи вони є членами згаданих організацій, чи інших. А коли це могло статись між тими двома організаціями, то зовсім природньо може й повинно статись і з іншими. Нема безвихідньої ситуації. Вона була хіба тільки для тих двох кіс, що зчепились на кладці рогами, не хотячи одна одній уступитись. І тому попадали обидві в воду. До такого абсурду не можна допускати в непорозуміннях між людьми й організаціями. Очевидно, що цього можуть не розуміти люди з гуляйполя, але не ті, що їм дано відповідальні становища й що мають відповідати за свою працю. Вони обовязані змагати до обєднання, а не розбивання нашого громадянства. І коли кажемо, що десять разів впадемо і десять разів піднімемось, то пристосуймо це тепер і до справи будови одного фронту оборони України. І скажім собі: попробуймо ще раз дійти до порозуміння. Може саме тепер нам це вдасться. Бо й чому не малоб удатися?

ФРАНЦУЗ ПРО ПРОБЛЄМУ ДИКТАТУР

Під заголовком **„Їх боротьба"** француз **Поль Маріон** дає цікаві образи з життя таких диктаторів: Леніна, батька російської революції; Мусолінія, „дуче" Італії; Гітлера, „ферера" німецького народу; та вкінці Франка, „кавділя" відновленої Еспанії.

Автор, свого роду знавець таких справ, не розглядає кожного диктатора окремо, але в низці очерків подає їх характеристику, добрі та злі сторони. І хоч ця чвірка диктаторів ріжниться значно між собою, проте їх лучить спільна характеристика: сильна персональність, яка ділає на маси.

І так, каже автор, Ленін створив з маси „совєти" (ради), Мусоліні „вязки" (фашес), Гітлер зо своєю свастикою перемінив їх у череду, яка готова йти за його покликом на смерть, а Франко обєднав у боротьбі з марксизмом і большевизмом незіпсуті народні маси Еспанії довкола своєї ідеї. Так пише Маріон і твердить, що всі ті диктатори доходили до влади ріжними шляхами, не виключаючи домашньої війни та насилля, з тим, що кожний з них мав чи має дар захоплювати маси та вести їх на підбій власних кличів та ідеалів.

Розуміється, що кожний з них притягав маси живим словом. Кажуть, що Гітлер у своїх початках був дуже кепським бесідником та що слухаюча його публика була мала. А Ленін завжди говорив дуже красноріччиво.

Згаданий автор подає, що він чув, як Гітлер говорив в осени 1938 р. на відомому конгресі в Ніренберґу, і каже, що його голос нічим не визначається. Враження, якого зазнав автор, було таке, що Гітлер говорив про війну, про знищення своїх противників, і більш нічого.

Далі автор робить порівняння між Гітлером і Мусолінієм на основі їх писань („Майн Кампф" Гітлера й „Спомини" Мусолінія). У першому творі автор вичитав лише злість та завзяття. А Мусоліні, змальовуючи образ свойого батька коваля, як зо склянкою червоного вина читає своїм дітям Макіявеля, цілком інакше впливає на уяву читача.

Ґен. Франка описує він на основі звідомлень еспанських військових. Каже, що, будучи ще дуже молодим старшиною, Франко все любив порядок, дисципліну, послух. Коли Франко, як командант сотні чи групи, на вправах чи маневрах, мав нагоду показати свою спритність та бистрість, то він цього ніколи не пропускав. І тому вже на 35-літньому житті став генералом, одним з наймолодших ґенералів у західній Европі.

Книжка П. Маріона обнимає такі розділи: „Народження провідників", „Марш випадків", „Їх великі наміри", „Їх партія", „Їх пропаганда", „Їх пробоєві відділи", „Їх громадянська війна", „Їх тактика". В кожному з тих **розділів** книжки є дуже цікаві дані та характеристики чотирьох згаданих диктаторів. Та цілість книжки не розвязує тої, так тепер модерної проблеми диктатури. Те, що ми маємо тепер, Франція знала за своєї революції в 1789 р. А хто хоче зрозуміти той хаос, що його створила московська революція 1917 р., хай прочитає деякі писання французького письменника Тена про анархію підчас великої французької революції.

Та проте книжка висвітлює багато прикмет диктатури. І тому кожний, хто хоче простудіювати ці явища, знайде в ній багато цікавого матеріялу. Вона появиться незабаром в англійському перекладі.

ЩОБ ДІТИ МАЛИ СИЛЬНІ ЗУБИ

Люди по містах мають загально слабші зуби, як фармери та селяни. А чому? Тому, що міщани загально їдять замало свіжої городини та яєць. Тож коли бажаєте, щоб ваші діти мали сильні зуби і не бідували з ними в старшім віці, годуйте їх уже змаленьку свіжою городиною, помаранчами та на мягко звареними яйцями, бо така пожива має матеріял на будову зубів і для вдержання їх у здоровому стані. Немовлятам, що мають лише кілька тижнів, можна давати по трошки помаранчевого соку й трану (кадливер ойл) на розвій кости та зубів. Хоч у такої маленької дитини зуби ще не на верху, то всеж таки потрібно, щоб вони здорово розвивалися і під яснами.

ПРОФЕСОР КІРКОНЕЛ ПРО КАНАДІЙСЬКИХ РОСІЯН

(Від канадійського кореспондента).

У восьмій статті про „Канадійські меншини і Гітлера" пише проф. В. Кірконел про „Канадійських росіян". Як ми вже попередньо згадували, в Канаді живе крім духоборів лише невеличке число правдивих москалів. На жаль одначе, до росіян признаються тут також „білоруси з гродненської губернії, заражені большевизмом, а також українські „землячки" з Волини, Київщини та інших частин Великої України. Також і збаламучені царесланими батюшками православні буковинці подають себе дуже часто за росіян, хоч і слова по московськи не знають.

Ось такі є правдиві відносини, але ми оправдуємо проф. А. Кірконела, коли він це бере під увагу, а зазначує таке число росіян, яке взяте з урядової статистики з 1931 р., хоч, як знаємо, у те число вра ховано багато малосвідомих національно українців з Великої України, Буковини, а навіть Галичини, бо про білорусів уже й не говоримо.

А тепер послухаймо, що пише проф. Кірконел.

Усі канадійські росіяни є ворожо настроєні до Гітлера, хоч російські комуністи гаряче попирають теперішню московську політику.

Справлений перепис виказує, що число канадійців безсумнівно російського походження виносить 60,302. Коло дві треті з того числа треба зачислити до секти духоборів, яка не знає нічого про політику й є проти всяких політичних орієнтацій. Щодо решти, то головну її організацію творить Стоваришення Російських Робітників і Фармерів, якого напрямок є комуністичний. Одиноким російським часописом у Канаді є тритижневик „Канадійський Гудок", що виходить у Вінніпеґу. Його редактором є М. Ясний, талановитий жид, що пише добрим російським стилем.

Безнастанно вживає цей часопис ріжних фраз про „демократію", але цей термін завжди вважається за рівнозначний „з великим і щасливим Совєтським Союзом". Ніякий уряд в історії людства не був ніколи такий погорджуваний задля своїх метод або впав так низько в своїм бажанні обдурювати публику, як теперішній уряд в Англії. Таке пише згадана ґазета в числі за травень 11, 1939. Подібне обжалування міститься там (К. Г.) проти теперішнього уряду в Канаді: „Теперішній канадійський уряд іде сліпо слідами політики Чеймберлина і тим чином боронить фашистівську агресію не менше як „Европейські мінхенітє". (Квітень 29, 1939).

Відколи Британія і Канада рішучо пішли до війни, щоб побити Гітлера, „Канадійський Ґудок" радикально змінив своє становище. Стаття в числі з 9. вересня не тільки що є отверто до пізнання, але також кидає світло на становище духоборів: „Світова демократія є загрожена. Німецький фашизм став агресивний. Його ціллю є знищити демократію в Европі і по цілім світі. Це є причина, чому всі поступові люди підпирають край, що беруть участь по стороні Польщі. Це є причина, чому вони бажають бачити, щоби Канада відограла почесну ролю в тім конфлікті. Є щось таке, чого не можемо заперечити, а це є те, що вся наша російська молодь є за знищення фашизму".

„Канадійський Ґудок" твердить, крім того, що теперішня російська політика є в дійсності вимірена проти того, щоб повздержати поширення націзму і що Совєтський Союз веде світ до поширення миру, справедливости і добробуту".

Стільки пише проф. Кірконел про росіян і російських комуністів у Канаді. Треба признати, що в тім випадку його писання відповідає дійсності.

Щодо канадійської статистики, то дадамо від себе, що вона і в тім випадку є цілковито невірна. Крім духоборів що є дійсно москалями і яких число може виносити від 30 до 40 тисяч, у Канаді нема більше правдивих москалів як кілька тисяч і це вже є поворотна іміґрація. Перед світовою війною було в Канаді ли ше кілька одиниць московського походження.

В. Душник.

„Щ О Р С" — БЛАХМАН МОСКОВСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

(1)

Все, що виходить з Москви й носить на собі марку „мейд ін Маскав", має невідмінні прикмети московської продукції: тандитність, забріханість, перекручування фактів, тенденційність, „агітка", „малоросійські манери", трохи Шевченка, трохи степу й лісні.

Тепер, коли Москва, окупувавши з ласки Німеччини Західню Україну, робить пропаґанду між українцями в Америці, то ці останні повинні бути дуже чуйні на цей підступ Совєтів. А як вони мають перекручувати й обріхувати світ, варто глянути на їх фільмову продукцію, головно ту, що йде на заграничний ринок.

Свого часу Москва показувала в Америці кілька фільм: були це фільми московські й „українські". До московських належали такі як „Петро Великий" і „Олександер Невський", у яких звеличувалося московських патріотів та імперіялістів. До „українських" хіба треба додати „Назара Стодолю", „Наталку Полтавку" та „Запорожця за Дунаєм". Всі ці три народні українські пєси та оперетки представляли у совєтськім виданні українських селян як пияків, диких і некультурних „мужиків".

А тепер „Амкіно" висвітлює нову „українську" фільму в Ню Йорку, яка офіціяльно так зветься: **„ЩОРС (червоний командир України). Сильна епопея боротьби України за свободу".** Автором сценарія є **Олександер Довженко**, а випродукувала цю фільму „Київська Фільмова Студія".

Здавалосяб, що чейже большевики, що голосять „самовизначення народів", відступлять від політики московських царів та не будуть дальше фальшувати історії. Але не так воно є.

1. Перебіг акції.

Герой Микола Щорс — це бувший студент медицини та офіцир у царській армії. В рр. 1917—1919 він організує большевиків в Україні, бо Україна стогне під ярмом гетьмана Скоропадського та ґенерала Петлюри, що є диктаторами. Петлюра спроваджує в Україну (!) німців, які стріляють і вбивають українців. Щоб рятувати Україну від загибелі, Щорс організує большевиків та сам зо своїм полком партизанів ім. полк. Богуна доказує прямо чудес геройства. Йому до помочі стає „батько" Боженко, неграмотний дядько, який також веде полк таращанських партизанів, на кожному кроці пє „водку", бє нагаєм свого помічника Савку, й за всяку ціну хоче різати „буржуїв". Його спиняє великодушний Щорс, якому сам Ленін наказав поводитися людяно з офіцирами.

Щорс, щоб зломити німецьку силу в Україні, посилає агітаторів між німецьке військо, щоб зломити його дисципліну. Вибухає бунт у німецькій армії, одначе кілька сильніших німецьких старшин вдержують порядок. Тоді Щорс організує українських селян, які йдуть спокійно до німецьких військ. Наступає симпатичне братання. Німці танцюють із селянами, а Щорс, обдарувавши їх українським збіжжям, відпускає німців до Німеччини, де теж уже повстала революція.

Розгоряється боротьба проти Петлюри, якого „батько" викидає з Києва. Щорс за порадою Леніна організує школу червоних командирів; на цю ціль Боженко („батько") збирає гроші з багатих киевлян — при помочі скорострілів.

Тимчасом Петлюра йде на Київ, у наступі вчиняє погром на жидів у Бердичеві, однак Щорс прибуває на час, і по 9-денному бою здержує Петлюру.

(Кінець буде).

НЕ БЛІХ, АЛЕ СОЛИ ШУКАЮТЬ МАЛПИ

Хто не бачив, як по звіринцях сидять собі малпи і, здається, виловлюють блохи зо свого кожуха? Та за кожним разом, коли малпа щось наче зловить між волоссям, несе його до свого рота... Чиж так малпи блі хи своїх винищують? Так тільки здається, а на ділі малпи таке саме роблять і тоді, коли зовсім не мають на собі блих. То що вони роблять? От що. Малпам разом з потом виступає зо шкіри і сіль і та сіль між волоссям збивається у малесенькі грудочки. Про це малпи знають і вишукують оті кришечки солі й проликають їх знов.

П. К.

ЯК ВИГЛЯДАЛИ ЛИСТИ НАШИХ КНЯЗІВ?

Нераз дивно якось складається: буває, знаємо багато краще чужу минувшину, як свою, чуже життя й чужі звичаї, як свої. Наприклад така справа, як лист. Ще в школі вчимося про форму листа в римській державі (листи Ціцерона і Плінія), чи в західній Европі (французькі листи), а не знаємо, як виглядав український лист у минулому. Відносно найкраще спопуляризовані листи українських письменників XIX. і XX. століть, як: Франка, Драгоманова й ін.; у цій ділянці (української епістолоґрафії) найбільше заслужилися М. Павлик, К. Студинський і особливо М. Возняк. Зате листування давніших наших діячів, XVIII. ст., чи й іще давніших уявляється нам досить невиразно. Знаємо трохи любовних листів гетьмана Івана Мазепи до Мотрі Кочубеївної, дещо з листів учених історіків XVIII. ст., але цього ще дуже мало.

Та чим дальше в глибину віків, тим справа слабша. Ми не уявляємо собі, як виглядали листи наших предків XV., XIV., чи XIII. століття. Окремо вони не дійшли до наших часів; більших якихось збірників, де моглиб були бути вписані листи більше, чи менше визначних діячів нашого минулого, не було. Середньовічча наше не мало свого Величка, що міг би — в разі браку оріґінальних — подати фальшовані на їх зразок листи.

Щасливіше з того погляду XII. століття. В частині Київського літопису, званій „Повість про Ізяслава", дуже обширній і з літературного боку безумовно найкращій у цілому нашому середньовічному літописанні, збереглися — досі якось не завважені — листи наших князів. Ось їх зразки:

„Післав Ізяслав до брата свого Ростислава і сказав йому:

„Брате! Повідомляю тебе, що я ходив на Ольговичів до Чернигова і стояв на Ольговім полі, багато шкоди їм наробив, повоював їх землю, а вони не могли проти мене вийти битися з військом. Звідти ми пішли до Любеча і (щойно) тут приїхали до нас, але нас із ними переділювала ріка й через ту ріку годі було боротися з ними з військом. А на ту ніч був великий дощ, на Дніпрі був лихий лід, тому ми перейшли на тамту сторону. Так Бог, свята Богородиця й сила животворного хреста привели нас здорових у Київ. А тебе, брате, питаюся, чи ти здоровий і що тобі там Бог помагає?"

(Іпат. літоп. п. р. 1148, вид. 1871 р. с. 255).

Інші листи передає нам той самий літопис зараз на дальших сторінках.

„(Ізяслав) післав до свого брата Ростислава своїх мужів, кажучи йому:

„Се браття прислали до мене (послів), Володимир і Ізяслав Давидовичі, і Святослав Ольгович, і Святослав Всеволодович, і просять миру; а я хочу порадитися з тобою: як буде добре для нас обох, чи хочеш миру? Бо хоч вони й зробили нам зло, то ось просять у нас миру; але як ти хочеш війни, то я покладаюся на тебе".

„А Ростислав відповів своєму братові й сказав:

„Брате! Кланяюся тобі. Ти старший від мене, тож як загадаєш, на те я готов; але що ти, брате, робиш мені таку честь, то я, брате, ось як кажу: задля Руських Земель і задля християн, то я, брате, волію мир; ось ті повстали на війну й що вспіли? Тож тепер, брате, задля християн і всієї Руської Землі — помирися; але вони оба нехай покинуть ворожнечу за Ігора й більше того не роблять, що хтіли зробити. Якщо вони це залишуть, то мирися; колиж дальше будуть ворогувати за Ігоря, то краще нам із ними воювати — як нам із ними Бог дасть".

(Іпат. с. 256—7).

Маємо ще кілька листів, чи то в повнім, оріґінальним тексті (с. 297—8), чи переповіданих (с. 313, 317—18). Виказують вони цікаву **форму ввічливости** наших князів, що свідчить про їх **особисту культуру.** Як бачимо з поданих листів (це пишуть до себе рідні брати-князі, київський Ізяслав і смоленський, пізніше теж київський, Ростислав Мстиславович), **починають** вони лист від слова „брате" (без „дорогий" чи ін. прикметника), дальше йде часом поклін („кланяюся тобі") — як бачимо, це стара форма нашої ввічливости). Крім того деякі інші тонкі чемностеві звороти („робиш мені таку честь") теж виступають, — не знати, чи лише в відношенні до старшого, як у нашім випадку. Врешті добрий тон мабуть, не лише сентимент, вимагав спитати про здоровля й поводження („чи ти здоровий і що тобі там Бог помагає").

Як бачимо, листи наших князів, щасливо збережені в літописі, кидають цікаве світло на добрий тон, що обовязував у тих часах.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ПРАЦЯ ТЯЖЧА?

Селяни та робітники звичайно завидують „щастю" тих людей, що то, мовляв, тільки сидять та пишуть. А на ділі нема причини завидувати таким людям, що то думають і пишуть. Обчислено, що одна година напруженого думання й писання вичерпує в людини більше тілесної сили, як три години звичайної ручної праці. Тож письменник, що працює над твором, за чотири години розумної праці більше утомиться, як робітник, що десять годин різав дрова або землю копав. І, крім того, хто багато думає і мало рухається, той легко занепадає на здоровлі.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВІ ЧАСИ, НОВІ ОБИЧАЇ.

Італійська преса розписалася широко про велике нагромаджування російських військ на границі Афганістану, Ірану й Індії.

У тій околиці Італія не має поважніших інтересів, яким таке нагромаджування могло би загрожувати. Її преса виразно признає, що тут загрожена може бути передовсім Британська Імперія.

До недавна, головно підчас еспанської й етіопської війни, Італія зовсім не крилася зо своєю ворожнечею до британських імперіяльних інтересів. Тепер видно курс італійської політики змінився.

БИТВА НА ОЗЕРІ.

Американські кореспонденти при фінській армії описують, як фінські війська допустили російських жовнірів до атаки через замерзле озеро, а потім десяткували їх машиновими крісами й затопили їх артилерійним вогнем, котрий розбивав лід.

Американські кореспонденти оцінюють ці воєнні маневри як приклад доброї стратегії.

Про подібні воєнні „фортелі" пише українська історія в звязку з війною Богдана Хмельницького проти поляків. Підчас одної кампанії під Києвом гетьман заманив польську кавалерію на лід на ріці Дніпрі, піддавши їм хитрим способом, куди вони мають іти. Коли козаки напали на кавалерію, ця в заколоті попала на простори, в котрих старий лід був прорубаний, а новий тонкий лід притрушений снігом і соломою.

КОВТНУЛИ ГАЧОК І ПОПЛАВЕЦЬ.

Офіціяльний орган російської воєнної фльоти помістив статтю, в котрій приймає за правду про загибель „Адмірала Графа Спе" все те, що писала німецька пропаганда.

Приняла за правду навіть німецький закид, що, мовляв, англійці стріляли на „Адмірала Графа Спе" газовими бомбами — закид, котрого самі німці вже більше не повторяють.

Не велике пошанування правди, але великий доказ великої приязни.

ШВЕЦІЯ Й ФІНЛЯНДІЯ.

Доносять, що з Швеції вибралися до Фінляндії два корпуси добровольців, щоб воювати проти російських військ 50,000 шведів, кажуть, є в тих корпусах.

Формально вони будуть воювати в обороні Фінляндії, на ділі в обороні таки власної Швеції.

ОСТОРОЖНО З ДОПОМОГОЮ.

Шведи знають, що, добувши від Фінляндії те, чого Росії треба, Росія візьметься до Швеції. Тому вона й хотіла би подати Фінляндії якнайбільшу допомогу.

Одначе Швеція теж невелика країна, а до того Німеччина грозить їй нападом, якби вона важилася зломати строгу невтральність.

Важитися на таку відкриту допомогу Фінляндії Швеція могла би лише тоді, якби Англія й Франція загарантували їй допомогу на випадок нападу Німеччини. Англія мабуть склонна дати таку гарантію, бо вона розуміє, що така гарантія Швеції дозволилаб Швеції дати справну допомогу Фінляндії, а довший опір Фінляндії не дозволив би Німеччині добути від Росії цеї допомоги, якої Німеччина ждала, робівши угоду з Росією.

НІМЦІ ДАЛІ ІНТРИГУЮТЬ БОЛЬШЕВИЗМОМ.

Проти цеї гри проти Німеччини й Росії Німеччина висуває знову свою інтригу з большевизмом. Новий закид, західні демократичні держави можуть врятуватися лише скорим миром з Гітлером. Інакше Гітлер зробить зо Сталіном справжній воєнний союз, а тоді над західньою Европою зависне небезпека Москви.

Це ставить перед Англією й Францією цікаві, а важні питання: Чи справді Москва небезпечна? Чи справді заходить можливість тісного воєнного союзу між Гітлером і Сталіном?

Питання либонь іще не вирішені. Одні певно кажуть, що Росія велика сила та що союз Німеччини з нею значить кінець західньо-европейським демократичним краям, а інші певно показують на невдачі Росії в Фінляндії як на доказ слабости Росії та на доказ, що Німеччина побоїться робити тісний союз з такою видимо слабою державою.

НА ДВОЄ ВОРОЖИЛА.

З англійських і французьких голосів у цій справі можна би вносити, що англійці й французи не хочуть іти на порозуміння з Німеччиною.

Видно, не добачують великої небезпеки в большевизмі та не припускають можливости близького німецько-російського воєнного союзу.

Звісно, в таких справах легко помилитися. Німеччина може й за солому хапатися, як їй буде здаватися, зо вона топиться, а большевицька армія сама може бути слабою, але, якби їй додати німецьких генералів і офіцирів, то її мабуть ніхто не важивсяб легковажити.

ПО БАЛКАНСЬКИ.

У столиці Югославії зібралася конференція балканських держав: Румунії, Югославії, Греції й Туреччини.

Є це щось у роді покійної нині малої антанти, до котрої належали: Румунія, Югославія й Чехословаччина. Ця мала антанта повстала, щоби боронити належні до неї держави перед Мадярщиною, а згинула вона, не оборонивши Чехословаччини перед багато більшим ворогом, ніж Мадярщина, перед Німеччиною.

Щось подібне може статися й тепер з балканськими державами, зібраними на конференцію в Білгороді. Вони так заняті розмірно дрібною Болгарією, що не звертають уваги на двох великих ворогів: Німеччину й Росію.

БАСАРАБІЯ.

Від якогось часу Румунія заявляє всім і вся, що вона не думає добровільно віддавати Росії Басарабію, але думає її всіми силами боронити.

Визиваюча постава Румунії не походить певно з допомоги балканських держав, але з допомоги або обіцянки допомоги з боку Німеччини.

Одначе ця сама Німеччина, що обіцяє Румунії поміч проти Росії, тепер накладає з Росією, а до того ще й грозить, що на випадок, як Англія й Франція з нею не погодяться, то вона ввійде з Росією в ще ближчі звязки. Що буде тоді з Румунією, чи буде тоді Німеччина помагати слабшій союзниці Румунії проти сильнішої сознииці Росії, можемо догадатися.

ЩО ДЛЯ МЕНЕ ОЗНАЧАЄ ДЕМОКРАТІЯ

Написала: **Френсес Перкінс.**

ЗАВВАГА: Як секретарка департаменту праці, Ф. Перкінс багато причинилася до поліпшення робітничої долі в Америці. Вона є першою жінкою, що займає посаду міністра праці в Злучених Державах. Вона заряджує теж іміграційними і натуралізаційними справами і визначилася тим, що дбала про поліпшення життя імігрантів. Ф. Перкінс є дуже діяльною і визначною громадянкою. Її стаття це шістнадцята з черги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні тут і поза кордоном роджені американці. За висловлені думки відповідають самі автори статтей.

Я думаю, що найцікавіші відповіді про демократію ви дістанете не від роджених тут людей, але від нових американців, бо ми вже, такби сказати, зжилися з демократичною формою правління і думаємо, що то так має бути, а вони її відчувають. Ми беремо це як традицію, а вони її переживають. Найпатріотичніші американці, що тут родилися, легковажать демократію, бо вони думають, що то все так було і що все так повинно бути, щоби люди свобідно могли жити. Вони навіть не можуть собі уявити, як то можна жити без свободи слова, преси, зборів, віри і без конституційної форми правління. Новий американець відразу бачить ріжницю між демократичною формою правління і тою, яку він лишив у старім краю.

Для мене демократія має найбільше значіння в тім змислі, що зберігає особисту гідність. Ціла Америка була збудована на тім, що в диких пралісах кожний працював окремо і за своїм розумінням змагав до одної цілі, щоб усім було краще і ліпше жити.

Треба знати, що перші кольоністи триста літ тому складалися з робітників, фармерів, ковалів, римарів, ткачів, вуглекопів і лісовиків. Ці люди тяжкою працею і трудом клали основи незалежности. Вони на своїх громадських зборах, що відбувалися при світлі восковоі свічки в коршмі, або в лісі при ватрі, обговорювали питання суспільного життя громади. Всі вони вважали себе рівними і кожний своєю працею старався добро творити. Тоді, наприклад, дуже високо цінилося ковалів, бо знання того ремесла було кольоністам дуже потрібне. Ковалям кольоністи давали почести та вважали їх своїми провідниками. Ці перші робітники-кольоністи, що почали корчувати дикі праліси, дали нам примір практичної демократії, як може працювати кожний окремо, але для загального добра всіх.

Дальше, демократія означає гідність людської праці. Кожна людина повинна мати право вибрати собі якусь певну працю і незалежно заробляти на своє вдержання — не як невільник, а як свобідна людина. Демократія означає таку форму правління, яка забезпечує політичну свободу, гарантує громадські вольності і конституційну, загальним голосуванням вибрану владу.

Для робітників демократія не тільки теорія про державне правління, але практичний спосб життя. Світ багато змінився. Змінилася й Америка, але дух демократії незмінний. Якби роджені тут американці не дивилися на демократію, як на спадок, але брали її так серіозно, як нові американці, то дух демократії відграває би таку саму важну ролю тепер, як це ділося в житті наших предків у Новій Англії. Це значить: самопоміч і кооперація.

Ми не здаємо собі справи з того, яку велику вартість має людська гідність. Тому хай демократія означає для нас те саме, що вона означала для перших осадників: ідеал, для здійснення якого треба спільно змагати і спільними силами працювати. Одна генерація творила демократію в пралісах, а наша генерація повинна творити її в світі хмародерів і машин.

З ДНЯ

КОРДЕЛ ГОЛ ЗАПРОШУЄ ДО КРИТИКИ.

Секретар стейту Кордел Гол недавно прилюдно запрошував усіх щиро заінтересованих людей у його митній політиці, щоб вони застановлялись над тою політикою і її критикували. Та політика полягає в тому, що зменшає мита на чужі продукти взаміну за зменшення мита на американські продукти.

Кордел Гол переконаний, що така політика приносить користь Америці. Деякі критики кажуть, що вона приносить шкоду; бо чужі, головно фармерські, продукти, маючи вільний доступ до американських ринків, заливають ті ринки і випирають своєю низькою ціною домашні продукти.

Гол такий певний, що його митна політика добра, що сказав: „Чим розважніша і докладніша буде провірка тої політики, тим приємнішою вона буде для її приятелів і прихильників".

ОСУД ЗДАЛЕКА.

Як люди дивляться на щось здалека, не входячи в суть справи, не знаючи її добрих чи лихих сторін, вони можуть легко поповнити помилку в осуді. Нераз, дивлячись на щось здалека, нам здається, що ось воно повинно бути так, а не так, як робиться. Нас навіть лютить, чому воно йде такими поганими шляхами.

Але колиб ми приглянулись до цього ближче та побачилиб, на які перешкоди натрапляє дана справа, то, тоді ми може не осуджувалиб так гостро тих людей, що дану справу виконують. Замісць гострих слів критики, ми, можливо, висказалиб на адресу тих людей слова щирого признання; за те, що серед тих тяжких обставин вони всетаки щось роблять і посувають справу вперед.

ПРИЄМНІСТЬ.

Тому саме деяким людям, як ось у нашому випадку Корделові Голові, справляє велику приємність те, коли люди, замісць судити дану справу поверховно, входять у її суть глибше. Вони переконані, що коли люди дивитимуться глибоко, то побачать не лише лихі сторони даної справи, але й добрі. Щобільше, вони побачать, що добрі сторони переважають.

Так переконаний Гол і тому закликає людей до розумної критики. Такої критики, яка велить чоловікові наперед щось добре передумати, а щойно тоді видати осуд.

УХИЛИ ВІД КРИТИКИ.

У нас нераз можна почути таку заввагу: „Та я був на зборах, чи на конгресі. Я мав багато речей на умі, які мене пекли. Але я не хотів прилюдно порушувати тих справ, щоб не виглядало, що я когось критикую. Тому я мовчав. А-ле тепер, приватно, я вам ті речі розкажу".

В той спосіб той чоловік хоче ніби зробити ласку, чи якусь особисту приємність другому, здержуючи на прилюдній зібранні свої жалі до нього. А фактично він тим міг йому зробити дуже велику шкоду. Бо провідник, який знає, що його совість чиста, бажає, щоб йому ставили прилюдно отверті, але доцільні, закиди; щоб ставили йому прилюдно запити, чому щось зроблено так, а не інакше. Бо коли хтось такий запит поставить, то це дає нагоду провідникові пояснити прилюдно всі ті трудноції, на які він натрапляв, виконуючи дану справу. Одним словом, дає йому нагоду виправдати себе. Колиж прилюдно ніхто не ставить запитів, а тільки „приватно" виливає все, що в серці наболіло, то даний провідник мусить давати ті пояснення кожному окремо. А найголовніше, провідник не має більше слухачів, які відграваліб ролю безсторонніх суддів і своєю моральною поставою рішалиб в один, чи другий бік порушену справу.

БАГАТО НЕДОМАГАНЬ.

У нашім суспільнім житті, як і в житті інших народів, є велика сила ріжних недомагань. Багато докорів за те спадає на голови провідників. Ті докори оправдані лише на 10%, а 90% ні. Бо хоч недомагання є, то вони дуже часто спричинені вищими силами, вищими перешкодами, які нераз годі було побороти. Якби широкий загал знав другу сторону медалі, себто ті перешкоди, серед яких треба нераз працювати, то замісць кидати на когось каменем, нагородив би його теплим словом.

Тому не здержуймо себе на прилюдних зібраннях ставити запити і питати пояснень. Тим ми вияснимо справу зо всіх боків. А даного провідника, коли в нього є чиста совість, не лише що не образимо, але зробимо йому тим добру прислугу.

ВЕЛИКИЙ ЗАПАС ПОЖИВИ В АМЕРИЦІ

Бюро рільничої економіки у Вашингтоні заявляє, що деякі люди побоюються, що через експорт споживчих продуктів за кордон в Америці може забракнути поживи. А це, каже згадана установа, зовсім не годиться з правдою. Експерти того бюра робили досліди і переконалися, що в Злучених Державах є такий великий запас поживи, що висилка споживчих артикулів за кордон не створить недостачі. Деяких продуктів тут є багато більше, ніж Америці треба. Навіть тої поживи остається досить в Америці, яку звичайно виробляється для продажу в чужих краях.

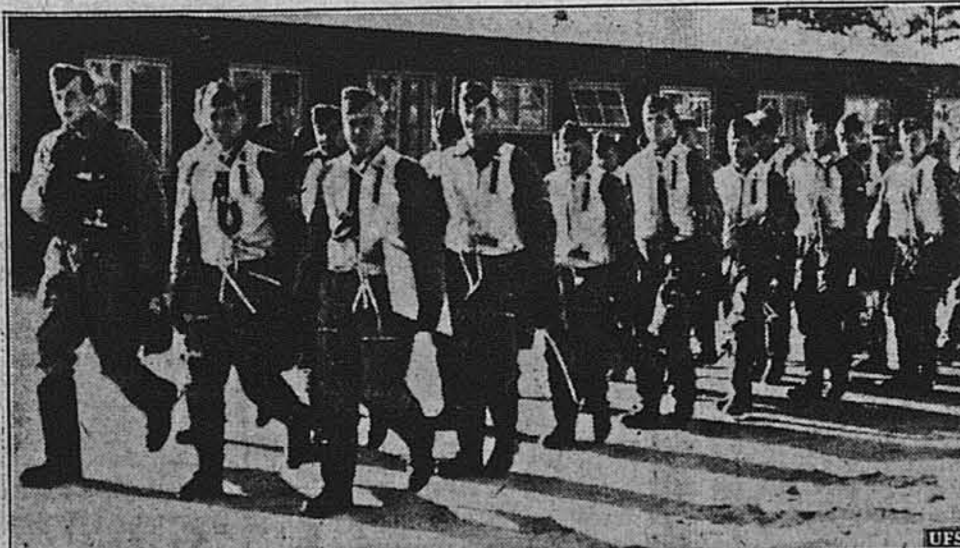
Дослідники народнього господарства у Злучених Державах зробили обрахунок споживчих продуктів і прийшли до висновку, що минулого року в Америці припадало на одного чоловіка 230 фунтів пшениці, вісім і пів фунта рижу, 125 фунтів мяса, 455 фунтів молочних продуктів, 16.9 фунта омасти, 130 фунтів свіжих овочів і 142 фунти бараболь. А на 1939—1940 рік припадає на кожну особу по 310.8 фунта пшениці, 10.4 фунта рижу, 131.7 фунта мяса, 443.6 фунта молочних продуктів, 16.5 фунта омасти, 159.6 фунта свіжих овочів і 135.3 фунта бараболь.

Крім вичислених вище споживчих продуктів експерти говорять, що в Америці є досить цукру. Ціна на цукор була недавно піднеслась тільки тому, що господині боялися, що через війну в Европі Америці може забракнути цукру, і забагато його накуповували. Продавці з цього користали і були піднесли ціну. На ділі у Злучених Державах цукру цілком не бракує.

ФЛІС.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

А. П., Бруклин, Н. Й. — Допис одержали. Радо помістимо. Але разом із згадкою за забаву і заслуги треба помістити і збірку на якусь народню потребу, зібрану при цій нагоді. Таких потреб є тепер так багато, що не можливо за них забувати. Крім того, як самі певно завважили, ми подаємо подібні згадки тільки тоді, коли була переведена збірка на якусь народню ціль. Чим хто свідоміший, тим більше треба держатись цеї засади.

ВІДДІЛ НІМЕЦЬКИХ ЛЕТУНІВ ІДЕ ВСІДАТИ НА ЛІТАКИ ДЛЯ ВИЛЕТУ ПОНАД ВОРОЖІ ЛІНІЇ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СТЕМФОРД, КОНН.

Доломожім Українській Вищій Школі й Каледжові.

Українська католицька школа, що міститься в Стемфорді, хоч має повно передбачених і непередбачених трудноші, а доказом її розвитку є приплив учеників. Число українських учеників зросло до 45. Знову чужинці перевищили число 100.

Школа ця має добру славу не лише в самім стейті Конетикот, але й у сусідних стейтах, бо виховує молодь у гарнім релігійнім дусі, у строгій католицькій дисципліні. А також не забуває на вишкіл тіла, держачись римської засади: „в здоровому тілі здорова душа".

Школа виховує молодь на добрих громадян Америки і будучої України. Тим зеднює собі серця усіх учеників. Молодь, яка покінчила нашу українську школу, радо відвідує її, головно у вільних хвилях вакацій. Тут влаштовує зїзди та радо оглядає ті шкільні мури, серед яких черпала колись скарби життя і привикала до строгої дисципліни. Ось 21. грудня 1939 р. відбувся зїзд абсольвентів („alumni"). Як весело проминув їм усім вечір у спільному товаристві. Молодші „зо страхом" поглядали на старших ветеранів і неодин захотів з них засісти до спільного стола вільних, дозрілих громадян, але ще літа не дозволяли.

В цім році є замітні гарні виступи шкільного хору під проводом проф. А. Рудницького. Також проф. Феррара дуже гарно розвинув шкільний спорт, бо наші горою в цілій околиці, а й у сусідних стейтах виграють гру за грою.

Тепер опустіла ціла школа. Молодь розїхалась на різдвяні вакації. Ще перед хвилиною чути було веселі побажання учеників „Веселих Свят". Ще недавно стояв ряд учеників перед дверми о. префекта і кожний по черзі складав йому побажання, як умів: „Іди і приведи ще двох зо собою", казав о. префект кожному на прощання.

Надходить Різдво. Воно повне небесних ласк для кожної людини доброї волі. Різдво — це час добродійств. Бог дарував людству свого Єдинородного Сина. Люди спасенні. З цеї радости старається кожний зробити своему ближньому хоч маленьку прислугу, хоч маленький дарунок принести. Тому йде до склепу, вибирає, платить і радий, що купив комусь дарунок. Діти радіють, а батьки і старші немов відмолодніли. Повно всюди радости й утіхи.

На дарунок і радість заслуговує також наша українська школа. Ця мати виховниця кличе до всіх українських сердець: „Не забувай за мене! Я тобі виховую провідників! Яка я буду, така буде твоя будучність!"

Коли згадаємо про відносини на батьківській землі, де кати її зрошують українською кровю, де міняються нашим народом, де церкви руйнують, а школи замінюють на большевицькі, то навіть у найтвердшого зворушиться серце і віджиє любовю до свого. І зросте відчуття потреби відбудувати тут в Америці все те, що катюги зруйнували і загарбали нам на нашій рідній землі. Ось тому і наша школа звертається до всіх, у кого бє ще українське серце, в кого є ще почуття до всього, що українське, і просить: Дай свій різдвяний дар на українську школу в Стемфорді і цим будуй свою будуччину на вільній землі.

о. В. А.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Січовий Клич, часопис Організації Чорноморських Січей, надсилають нам даром. Якась „добра душа" прислала й мені „забездурно". Нащо витрачувати гроші на посилку газети, в якій повно всякої напасти, а позатим нічого цікавого?

Фінська кольонія в нашому місті нечисленна. Досі про неі не писали часописи, ні не згадували про неї з нагоди ріжних імпрез, у яких брали участь численні чужинецькі кольонії міста чи повіту. У звязку з геройською боротьбою фінів з москалями в обороні своєї незалежности розписалася про цей малий нарід уся шікаґовська преса. Перші еміґранти з Фінляндії оселилися в Шікаґу у 80-тих роках, а 1891 р. основували запомоґову орґанізацію „Фінський Союз". Фінська кольонія числить тепер 4,000 душ. Фіни вбільшості протестанти. Мають два костели на північній стороні міста. Живуть переважно в районі вулиць Белмонт, Лінколн і Кларк і мають свій „Народній Дім" під ч. 4217 вул. Лінколн, який збудовано в 1928 році коштом чверть міліона долярів. Вони є зорґанізовані у 8 товариствах, які жиють у згоді. Працюють переважно в будівельнім промислі. Майже не мають своїх професійних людей, а всього кілька торговців рибами і кілька „фінських купелевих домів", щось у роді російських „бань" (лазнь). Фіни є найбільшими споживачами риби. Вони високого росту, бльондини і в товариськім житті приятелюють зо шведами. Під теперішню хвилину заняті збіркою грошей на „визвольну боротьбу". Помагають їм у тому всі американські часописи, які ведуть окрему збіркову акцію, а навіть губернатор стейту Іллинойс, Горнер, симпатизує з ними і назначив неділю, 17. грудня, Фінським днем!

Ліси в околиці Шікаґа є дуже розлогі. Нараховують вони 35 тисяч акрів, а разом 20 міліонів дозрілих дерев, крім кущів і молодняку. В цьому році розсаджено нових 1½ міліона дерев коштом федерального уряду. Участь у заліснені і відводнюзанні мокрих лісових резерватів взяла Доблю-Пі-Ей і т. зв. Цивільний Консерваційний Корпус, який популярно звуть „Сі-Сі-Сі бойс", що переважно будує кращі комунікаційні лісові сіті, як дороги, мости, озера, публичні доми, городи для спорту і затримки авт і т. п. В 1939 році відвідало шікаґовські ліси 15 міліонів прогульковців.

Українська православна громада (автокефальна) мала своє парохіяльне свято в неділю, 17. грудня. Громада пеореорґанізувалася, сплатила довг, що тяжив на церкві, і переіменувала своюю церкву на св. Володимира. На акт відкриття нової парохії, що тепер задумує збудувати нову церкву в кращій околиці, приїхав архиепископ Теодорович, що довершив посвячення нового „кивота" і відправив архиерейську Службу Божу. В честь архиепископа відбувся бенкет, у якому взяло участь поважне число людей, парохіян і сторонніх.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

КОГОЗ, Н. Й.

На збігців.

Дня 11 листопаду ц. р. відбулось вінчання Пера Ракочого і Марії Кушнір. При тій нагоді гості не забули також і за наших політичних утікачів. На заклик Г. Недільського зложили: Петро і Марія Ракочі $2; по $1: Н. Базар, І. Базар, А. Базар, Гр. Недільський, П. Ропіцький, Ф. Шаршанович, А. Олійник, О. Коник, В. Сташко, О. Лесняк; по 50 ц.: І. Зазуляк, М. Сокільський, А. Барабан, Ф. Савой. Разом $14. Щира подяка жертводавцям.

Г. Недільський.

ЗЕЛЕНИЙ МІД

Всі ми вже бачили брунатної барви мід. Бачили й білий мід. А коли би поїхали до Африки, то побачилиб і зелений мід та червону вощину. Та треба знати, що є і чорної барви мід. Такий мід трапляється у Бразилії та Росії. Очевидно, що барва меду залежить від того, з яких квітів бджоли збирають падь.

ЩО ШКОДИТЬ ЯСНОМУ ДУМАННЮ

Щоб людина могла ясно думати, то треба, щоби була здорова, добре виспана і спокійна. Людина, що бодай трохи хвора, почасті і хворобливо думає. Людина, що не виспана, не може ані ясно ані послідовно думати. Зворушена людина теж ані ясно ані глибоко не може думати.

Тепер ми маємо більше людей, що не ясно й не послідовно думають, як було в давнині. А чому? Тому, що тепер люди по містах їдять забагато дуже сконцентрованої, густої поживи. Від такої поживи не відбувається правильно травлення. Часто буває в таких людей запір. А відомо, люди, що терплять на запір, ясно не можуть думати. Занечищене нутро дуже пригноблююче та вбивче впливає і на думання.

Людина, що постійно має запір, звичайно сумно виглядає і мляво поводиться. Така людина часто буває і забудькувата. У роботі та думанні робить багато помилок.

Тож коли хочете яно думати, то дбайте і про своє здоровля. Добре висипляйтеся. Пийте подостатком води! Часто рухайтеся! Часто проходжуйтеся по свіжому повітрі! Не переїдайтеся!

МОЗОК ЖИВЕ КРОВЮ

Обчислено, що коли би припинив доплив крови до мізку на яких 45 секунд, то мозок так був би ушкоджений, що людина сталаб слабоумною. А колиб кров не допливала до мізку одну мінуту, то людина згинулаб. Кров не тільки годує мозок, але й опалює його принесеним киснем та очищує.

СКРОМНА МРІЯ

Зійшлися три чоловіки. Вони оповідають собі всякі грошеві клопоти. Один з них нараз зідхає:

— Я хотів би, щоб усі мішки, усякі: великі, малі і найменші, які тільки існують на світі, були моєю власністю і щоб кожний такий мішок був повний золота! Ось тоді я був би багатий!

Другий зневажливо махнув рукою:

— А я бажав би бути власником Дніпра та Чорного моря і щоб вони замісць води мали в собі чорнило. І я тоді хотів би мати стільки грошей, скільки я міг би написати чисел тим чорнилом!

Третій мовчить. Обидва приятелі питаються:

— Ну, а ти яке хотів би мати багатство?

— Я хотів би стати загальним спадкоемцем вас обидвох, коли ваші мрії здійсняться.

ПОЩО ЙОМУ ТРУДИТИСЯ?

Пелікана на причалі в Ст. Пітерсбурґу, Флорида, годують рибаки й рибачки, що ловлять рибу вудкою з причалу, так, що він уже зовсім не хоче вилітати на ловлю риби. Як зголодніє, то ходить від рибака до рибака, скиглячи.

74 ВІДСОТКИ ПОЖИВИ НА ОГРІВАННЯ ТІЛА

Вчені обчислили, що зо всієї поживи, яку людина зїдає, 74 відсотки йдуть на огрівання, 18 відсотків на працю, 6 відсотків на те, щоб серце могло держати у безупинному обігу в тілі кров, і 2 відсотки на працю легенів. Як бачимо, то найбільше поживи йде на те, щоб огрівати людину. От тому то людина вживає більше поживи в зимі, як в літі. І тому менше маємо в літі смаку до мяса та товщів, як у зимі.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

Радіо програма „Голос України" під проводом **Родіона Сліпого,** що надається на повітря кожного понеділка й пятниці від години 6. вечером зо стації **WARD — 14 Cl.**, в Бруклині, Н. Й., передасть святочну програму на український Св. Вечір, то є 6. січня в 10:30 вечером з тої самої стації. 2-3

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 1. січня 1940., в годині 12:20 рано померла в Джерзі Сіті

МАРІЯ БАРИЧКО,

довголітня членкиня У. Н. Союзу.

Покійна вступила до Тов. і У. Н. С. в році 1919. Походила зо села Росільна, повіт Богородчани, Західня Україна. Прожила всього 54 роки. Лишила мужа Івана й 10 дітей, з того 3 є жонатих: Теодор, Анна й Марія, а 7 самотних: Василь, Микола, Михайло, Петро, Іван, Олена й Розалія. Вони є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбудеться у четвер, 4. січня, в год. 9. рано, з дому жалоби, 211 Вашингтон Стр., Джерзі Сіті, до церкви св. Петра й Павла. Заряд похорону в руках Гр. Євусяка. Проситься членів взяти участь в похороні і відпровадити мощі на вічний спочинок.

Земля Їй пером і вічна память!

Тов. Вільні Козаки села Росільна, від. 196. У. Н. Союзу.

І. Марусин, секр.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(55)

Післанець королеви, Мунґо, виглядав дуже нетерпеливий. „Ти Тарзане, і ти Вонґ, поспішайте зо ною. Королева хоче зараз говорити з вами", бурмотав він разураз. Пері похитав головою. „Я не люблю вигляду того дикуна, Тарзане. Хто зна, чи та чортиця не зготовила тобі якої лапки".

„Я не думаю так", відповів переконливо Вонґ. „Якби королева хотіла схопити Тарзана в „лапку", вона післалаб по нього самого. Навіщо я їй здався? Ходіть, Тарзане, та не бійтесь нічого". Тарзан бистрим оком поглянув на китайця. Його здивувала його переконливість. Обличчя китайця було непорушне.

Китаєць здивував також інших членів товариства, зокрема Перія, який ненавидів уступок і компромісів. Чому королева вибрала як товариша для Тарзана того китайця? — думав він. Китаєць мав найменше спільного з Тарзаном. Крім того він усетаки був чужий західній цивілізації, чужий европейцям.

Тарзан певним кроком пустився до дверей. За ним, скриваючи свій підозрілий поспіх, пішов і китаєць. „Ми готові, випусти нас, Мунґо", заговорив Тарзан. Дикун відкрив двері й оба чоловіки вийшли. За ним знов замкнено двері. Хвилину товариство мовчало, а потім Дженета заговорила: „Не знати, чи вони ще вернуться. . .?"